

Ο ρόλος του δασκάλου στη συνεργατική μάθηση

Η συνεργατική μάθηση απαιτεί την κατοχή από μέρους του δασκάλου σημαντικών και απαιτητικών δεξιοτήτων όπως:

- να διαθέτει δεξιότητες και τεχνικές οργάνωσης, συγκρότησης μιας τάξης σε ομάδες.
- να είναι εξοικειωμένος με τεχνικές καθοδήγησης και συντονισμού των ομάδων σε συνθήκες συνεργατικής μάθησης
 - Παροχή απαραίτητων οδηγιών και διευκρινίσεων ανάλογα με το είδος (πολλά υλικά-λίγα υλικά, πρακτική δραστηριότητα κάτι άλλο) και τη φύση της δραστηριότητας (εύκολη-δύσκολη) (Διαφάνεια ή διαφάνειες – Φωτό – π.χ. πριν οι μαθητές πραγματοποιήσουν μια δραστηριότητα θα πρέπει να τους δοθούν οι απαραίτητες οδηγίες και τους δοθούν οι απαραίτητες διευκρινίσεις)
 - Ανακοίνωση του χρόνου που έχουν οι ομάδες στη διάθεσή τους
 - Η θέση και ο ρόλος του δασκάλου κατά τη διάρκεια της ομαδικής δραστηριότητας (Φωτό)
 - Σύνθεση των απόψεων στην ολομέλεια της τάξης είτε κατά τη διάρκεια της φάσης της ανάδειξης των απόψεων των μαθητών είτε κατά τη φάση πραγματοποίησης των μαθησιακών δραστηριοτήτων
- **Προάγει το διάλογο ή δίνει ευκαιρίες στους μαθητές να μιλήσουν στο Μάθημα των Φυσικών Επιστημών**

«Η πρώτη και βασική αλλαγή στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών που περισσότερο από κάθε άλλη θα βελτιώσει την ικανότητα των μαθητών να μιλούν με όρους Φυσικών Επιστημών είναι να τους δίνεται η δυνατότητα στην πράξη να μιλήσουν και να συζητήσουν για αυτές» (Lemke 1990, σελ 168)

 - ❖ Το σπάσιμο της κυριαρχίας του τρίπτυχου Ερώτηση-Απάντηση-Ανατροφοδότηση
 - ❖ Ενθαρρύνει τη διατύπωση ερωτημάτων από μέρους των μαθητών
 - ❖ Αφιερώνει χρόνο στη διατύπωση των απόψεων και των συμπερασμάτων μαθητών και ομάδων
 - ❖ Ενθαρρύνει τον πραγματικό διάλογο (θέτουν ερωτήματα δάσκαλοι και μαθητές σε μια συμμετρική σχέση)
 - ❖ Προωθεί το διάλογο και την επιχειρηματολογία (debate) μεταξύ των μαθητών, συμμετέχοντας σε μια ισότιμη βάση.
 - ❖ Ενθαρρύνει τη συμμετοχή όλων των μαθητών και όλων των ομάδων
 - ❖ Θέτει κατάλληλα ερωτήματα (ανοικτά...)
 - ❖ Δεν μονοπωλεί την πρωτοβουλία
 - ❖ Διαθέτει τον απαραίτητο χρόνο
- **Καθοδηγεί τους μαθητές για το πως θα συνδυάσουν σωστά επιστημονικές έννοιες για να διατυπώσουν προτάσεις**
- **Δίνει πρωτεύουσα σημασία στις απόψεις τις σχετικές με τα φυσικά φαινόμενα που έχουν μαθητές και ομάδες**

- ❖ διευθύνει το διάλογο έτσι ώστε να λαμβάνει χώρα και στο πλαίσιο των μαθητών και στο πλαίσιο της επιστήμης, αναζητώντας μαζί με τους μαθητές του ομοιότητες και διαφορές των δυο πλαισίων,
 - ❖ προσέχει όταν παρουσιάζει τις επιστημονικές απόψεις να αντιμετωπίζει με σεβασμό τις διαφορετικές απόψεις των μαθητών λόγω εμπειρίας, κοινωνικής καταγωγής, θρησκευτικής πίστης ή πολιτισμικής προέλευσης
- **Εισάγει τους μαθητές στα διάφορα είδη γραπτού επιστημονικού λόγου**
 - ❖ Μείζωνα: εργαστηριακή αναφορά,
 - ❖ Ελλάσσονα: περιγραφή, σύγκριση, ορισμός, συλλογισμός
- **Φτιάχνει γέφυρες μεταξύ της καθομιλουμένης και της επιστημονικής γλώσσας**
 - ❖ Βάζει τους μαθητές να μιλήσουν και το ίδιο φαινόμενο στο πλαίσιο της καθομιλουμένης και της επιστημονικής γλώσσας και υποδεικνύει ξεκάθαρα πότε συμβαίνει αυτό
 - ❖ Συζητά με τους μαθητές του σχετικά με το τυπικό επιστημονικό στυλ (συγκεκριμένοι γραμματικοί κανόνες και επιχειρηματολογία, έμφαση σε αφηρημένες αρχές, παρά σε ανθρώπινες πράξεις, αποφυγή φαντασία, χιούμορ και πολλών ειδών μεταφορών-χρησιμοποιείται σε συγκεκριμένα πλαίσια) αλλά παράλληλα χρησιμοποιεί και μη τυπικές προσεγγίσεις για να εισαγάγει τους μαθητές επιστημονικά θέματα (παρουσίαση ιστοριών, αναφορά σε πραγματικά γεγονότα, διαμάχες και πρόσωπα, ιστορικά παραδείγματα, χιούμορ, φαντασία κ.λ.π.
- **Είναι αυτός που με τον ανάλογο χειρισμό θα καθορίσει τις απόψεις που θα διαμορφώσουν οι μαθητές για την επιστήμη και την επιστημονική μέθοδο.**
 - ❖ Για τη σχέση μεταξύ παρατήρησης και θεωρίας
 - ❖ Για την διαμόρφωση της άποψης της επιστήμης ως σφαλερής ανθρώπινης κοινωνικής δραστηριότητας
 - ❖ Για τη θέση της επιστήμης ανάμεσα στις άλλες επιστήμες (ένας ακόμα τρόπος να μιλούμε για τον κόσμο;)
- **Βοηθά τους μαθητές να χρησιμοποιήσουν τις Φυσικές Επιστήμες με βάση τα δικά τους ενδιαφέροντα**
 - ❖ Προσαρμόζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στη γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών
 - ❖ Αναγνωρίζει και προσπαθεί να επίλυση το πιθανό χάσμα ενδιαφέροντος μεταξύ του Αναλυτικού Προγράμματος και των αξιών των μαθητών
 - ❖ Δίνει ευκαιρίες στους μαθητές να ασχοληθούν με δραστηριότητες που θα χρειαστεί να πάρουν αποφάσεις με βάση τις δικές τους αξίες και ενδιαφέροντα (π.χ. Περιβαλλοντικά Προβλήματα)
- **Εμπλέκει ενεργά τους μαθητές στις δραστηριότητες**
- **Πρωθεί την αυθεντική διερεύνηση στον επιτρεπτό βαθμό**

- να είναι εξοικειωμένος με το σχεδιασμό και την εφαρμογή μαθησιακών δραστηριοτήτων κατάλληλων για συνεργατική μάθηση
 - Οι προτεινόμενες από ένα βιβλίο δραστηριότητες είναι ενδεικτικές και όχι υποχρεωτικές ή ίσως και οι καταλληλότερες να πραγματοποιηθούν σε κάθε τάξη και σε κάθε πλαίσιο Π.χ. πολλές δραστηριότητες που σε μια πόλη αναγκαστικά θα γίνουν μέσα στην κωμόπολη ή το χωριό μπορούν να γίνουν έξω ή με άλλα υλικά κ.λπ. Έτσι ο δάσκαλος θα πρέπει να σχεδιάζει δικές του μαθησιακές δραστηριότητες όπως και δικά του φύλλα εργασίας
- να είναι εξοικειωμένος με τη χρήση φύλλων εργασίας και άλλων διδακτικών εργαλείων κατάλληλων για διδασκαλία των μαθητών σε ομάδες
- να γνωρίζει να θέτει στόχους ατομικούς και ομαδικούς κατάλληλους για συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης
- να είναι εξοικειωμένος με την αξιολόγηση σε συνθήκες συνεργατικής μάθησης π.χ. στη φάση της εφαρμογής μπορεί να εμπλέκει τους μαθητές του στη συνεργατική επίλυση προβλημάτων

Μεταδιδασκτικές στρατηγικές

- Υιοθετεί απόψεις για τη φύση της γνώσης
- Υιοθετεί απόψεις για τη φύση του διαλόγου
- Υιοθετεί απόψεις για τη φύση της μάθησης και της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας
- Υιοθετεί απόψεις για τη φύση (επιστημολογική, οντολογική) των ερωτημάτων και των προβλημάτων που ασκούνται οι μαθητές του